

THE INTERNATIONAL SOCIOLOGICAL ASSOCIATION IN COLL. WITH J. BERNARD, T. H. PEAR, R. ARON, R. C. ANGELL, *The nature of conflicts; studies in the sociological aspects of international tensions, UNESCO, 1957, 314 blz.*

In de discussies, welke op het Luikse sociologencongres hebben plaats gehad rond het thema intergroepsconflicten, heeft de Unesco een aanleiding gezien om de internationale sociologische vereniging uit te nodigen tot het verzorgen van een kritisch overzicht der actuele onderzoekingen op dit terrein. "The nature of conflict" was het resultaat. De belangstelling van de opdrachtgeefster was uiteraard vooral gericht op het vraagstuk van de internationale spanningen en de niet malse kritiek op haar Tension-project is waarschijnlijk de voornaamste reden geweest waarom de Unesco deze opdracht verstrekke. Het boek, dat thans ter bespreking voorligt, is dan ook allereerst in deze context geschreven.

Het werk bestaat, behalve uit een voortgangsrapport over het Tension-project, uit vier hoofdstukken en een zeer uitgebreide bibliografie, welke zich overigens grotendeels beperkt tot de literatuur die na 1945 verschenen is.

De eerste bijdrage wordt gevormd door de inleiding die door Jessy Bernard reeds op het Luikse congres was gepresenteerd: "The sociological study of conflict". Het is een rijk gedocumenteerde kritische studie, waarin de schrijfster de sociaal-psychologische en de sociologische benaderingswijzen met elkaar confronteert. Haar analyse van de sociaal-psychologische approach is scherpzinnig en in het algemeen goed gefundeerd. Haar overzicht van de sociologische benaderingen is bepaald niet eenzijdig, maar weerspiegelt wel de betrekkelijke hoogconjunctuur welke de mathematische modelvorming in deze jaren doorgemaakt heeft. Helaas zijn haar samenvattingen van deze mathematische theorieën voor degenen, die niet zeer grondig in de wiskunde geverseerd zijn — en hoeveel sociologen zijn dat wel? — al te beknopt. De voorkeur van de schrijfster zelf gaat met name uit naar een model in termen van de "theory of games", die ongetwijfeld zeer interessant is, zoals iedere puzzle dat is. In hoeverre een dergelijk model echter ooit in een concreet onderzoek gehanteerd kan worden, blijft een open vraag. Niettemin, hoeveel bezwaren men ook mag hebben tegen haar game-theory, Bernard's bijdrage blijft in hoge mate lezenswaard en belangwekkend.

Het tweede hoofdstuk, "The psychological study of tensions and conflict" van T. H. Pear, is vooral verward. Tegen de psychologische benadering van de internationale spanningen zijn veel kritische stemmen opgegaan, en terecht. Zij verdiende niettemin een betere vertegenwoordiging dan zij in deze bundel gekregen heeft.

De Franse hoogleraar R. Aron is de auteur van het derde hoofdstuk, gewijd aan de benadering van conflict en oorlog vanuit het gezichtspunt der historische sociologie. In een kantige stijl betoogt hij, dat oorlog en internationale spanningen niet primair vanuit psychologisch oogpunt beschouwd moeten worden, en dat anderzijds een benadering door middel van een abstracte, formele, sociologische theorie eveneens weinig kans zal hebben enig nuttig effect te sorteren. Aron pleit integendeel voor een geïntegreerde interdisciplinaire aanpak, waarbij het verschijnsel oorlog in zijn historische context en met behulp van de methode der historische vergelijking wordt geanalyseerd. Dit betoog is des te overtuigender, omdat de auteur zelf niet aarzelt te wijzen op de vele moeilijkheden die de methode der historische vergelijking in petto heeft.

De hekkesluiters is R. C. Angell, die in "Discovering paths to peace" zijn gedachten laat gaan over de mogelijkheden van onderzoekingen die licht zouden

kunnen werpen op de wegen waarlangs de wereldvrede verzekerd kan worden. Het is een milde beschouwing, waarin enkele belangrijke dingen worden gezegd, maar die helaas wezenlijk gebaseerd is op de weinig realistische vooronderstelling, dat de internationale verhoudingen bepaald worden door wederzijdse sympathie en toewijding aan de zaak van de wereldvrede.

"The nature of conflict" is een belangrijk boek, dank zij de bijdragen van Bernard en Aron, dank zij ook de uitgebreide bibliografie.

LEWIS COSER, The functions of conflict, The Free Press, Glencoe Ill., 1956, 188 blz.

De studie van Coser is vooral belangwekkend door zijn zeer knappe inleiding, waarin de fluctuerende interesse van de sociologie voor de conflictverschijnselen in verband wordt gebracht met veranderingen in het publiek, de rol en het "self-image" van de Amerikaanse sociologen. De rest van deze studie bestaat uit een reeks commentaren op fragmenten uit Simmel's vermaarde opstel „der Streit”.

In het voorwoord noemt Coser zijn boek een poging om het conflictbegrip te verhelderen. Deze omschrijving is exact. Het is inderdaad een poging. Wij hebben echter de indruk dat de auteur in zijn onderneming slechts zeer gedeeltelijk is geslaagd. Coser's commentaren zijn ongetwijfeld steeds interessant, vaak zelfs scherpzinnig, maar zij blijven essayistisch; en vooral: de hypothesen, die hij ontwikkelt, vertonen te weinig samenhang. Een gebonden theorie van het sociaal conflict is het niet geworden. Na dit boek zeer geboeid te hebben gelezen legt men het weg met het gevoel ondanks alles niet veel verder te zijn gekomen dan tot de ervaring dat het in de sociologie van het conflict kan vriezen of dooien.

"The functions of conflict" is al met al niettemin zeer lezenswaardig. Zijn grootste verdienste ligt echter in het vlak van de wetenschapssociologie.

J. M. G. THURLINGS

JOSEPH A. KAHL, The american class structure, With an introduction by Kingsley Davis, New York, Rinehart & Co. Inc., 1953, 1954, 1955 and 1957, 310 blz.

Dit is een nuttig, helder geschreven boek, dat een bijdrage brengt tot de structurele analyse van de Verenigde Staten en tevens een waardevol overzicht geeft over de tegenwoordige stand van de theorie op dit terrein, dat vooral van belang is voor studenten.

Een inleidend theoretisch hoofdstuk, "Dimensions of class", behandelt eerst Marx en Weber en komt vrij vlug tot een systeem van "six variables". De zes variabele factoren, die een verfijning vormen van de begrippen van Max Weber, zijn de volgende: "Personal prestige", "Occupation", "Possessions", "Interaction", "Class consciousness" en "Value orientations". De auteur meent, dat deze zes variabelen voldoende zijn voor de empirische analyse van de klassestructuur. Dit houdt dus in, dat deze factoren altijd gegeven zijn, maar dat hun relationeel verband aan veranderingen onderhevig is. Deze veranderingen zijn voor Kahl niet uit een theorie afleidbaar, maar kunnen alleen empirisch geconstateerd worden.

Men kan het met deze zes variabelen wel eens zijn, voorzover het om de analyse van klasse-structuur gaat. Of zij als algemene stratificatie-theorie zouden kunnen gelden, is problematisch, omdat b.v. de factor van emotionele bindingen er niet in verwerkt is. Wat de auteur voorlegt is een schema voor empirische analyse, niet een theoretisch schema, want in dit geval is er geen categorie, die sociale verandering als zodanig uitdrukt en die zeker onmisbaar zou zijn. Als empirische classificatie is het schema echter bruikbaar. Toch is dit niet geheel overtuigend, omdat de auteur soms spreekt over "a conceptual

scheme" en soms over "stratification theory". De twee zijn echter niet identiek: een "conceptual scheme" classificeert; een theorie verklaart.

"When we conceive of our subject matter as made up of a number of mutually dependent variables, we give up the search for original causes and substitute the search for degrees of relationship. We look at a given system — a state of dynamic equilibrium — and say that it can be described in terms of given quantities of each variable" (pag. 11). Ofschoon dit praktisch aanvaardbaar is, wordt echter toch een equilibriumtheorie aan de empirische onderzoeking ten grondslag gelegd, terwijl deze theorie zelf dan een soort van "communis opinio" — of een "common sense" — theorie is, wat niet geheel bevredigt. Het is echter een voordeel, dat de auteur deze basis toegeeft en daardoor komt tot een heldere en informatieve beschrijving van de Amerikaanse klasse-structuur, zonder dat hier veel zwaarwichtige theorie bij te pas komt.

Bij zijn analyse van de theorie van W. Lloyd Warner, stoten wij op de eigenaardige moeilijkheid, die in de Amerikaanse empirie zo dikwijls voorkomt, n.l. de vraag, of Warner's zes klassen „werkelijk" bestaan. Deze vraag kan voor ieder classificatie-systeem van de empirische werkelijkheid gesteld worden en het antwoord kan nooit anders dan „neen" luiden. Kahl wijst echter op een werkelijke tekortkoming in de Amerikaanse analyse van de klasse-structuur, wanneer hij naar voren brengt, dat door de analyse van overwegend kleine en middelgrote gemeenschappen een vertekening ontstaat, die het moeilijk maakt tot een algemeen beeld te komen. In deze lacune tracht zijn boek te voorzien en, algemeen gesproken, is de poging geslaagd, ofschoon het beeld zeer algemeen gebleven is en geen diepere analyse geeft. Het typeert echter scherp, en er komt een Amerika te voorschijn, dat sterk afwijkt van de "American image", dat vooral voor het buitenland en buitenstaanders gebruikt wordt.

Wij geven enkele voorbeelden: "The "democracy" of the American high school does not lie in equality; it is based on the fact that there is sufficient flexibility in the system for boys and girls to associate with peers from social levels other than their own if they work at it hard enough. The adolescent clique is thus a conservative device that reinforces the stratification system, but it is also a means for the ascent and descent of individuals within that system". (P. 135-136).

Of: "If the boy has any dreams at all, he thinks of the first job as temporary; he expects eventually to climb up the hierarchy in the plant, or to leave it for something better. As the months go by, the first thing the boy learns is that there is not much opportunity within the factory. One upward route is skilled work, but that means taking a long period of apprenticeship at lower pay, and many young men will not make the sacrifice. The other route is into supervision, but the number of openings is small Soon the boy begins to reorganize his aspirations to fit the facts of his environment. Instead of dreaming of foremanship, he learns to seek the easiest job on the assembly line, or to maneuver into one of the jobs off the line, which brings a less hectic and more varied work pace. Or he tries to get placed somewhere under a better boss. Then he settles down and waits for seniority to bring him a few cents an hour more, along with an increased guarantee of steady work".

Behalve als interessante sociologische studie, verdient het boek van Kahl ook de aandacht door zijn nuchtere en realistische analyse van de Amerikaanse maatschappij.

B. LANDHEER